

РІЗОЛЬ Микола Іванович (19. 12. 1919, Катеринослав, нині Дніпро — 17. 03. 2007, Київ) — баяніст, композитор, педагог. Чоловік Р. Білецької (див. [Білецькі](#)), батько [Ю. Різоль](#). Професор (1973). Народний артист УРСР (1990). Орден «За заслуги» 3-го ступеня (1999). Лауреат 1-го Всесоюзного огляду-конкурсу виконавців на народних інструментах (Москва, 1939, 3-я премія) та Республіканського конкурсу артистів естради в складі квартету (1951, 2-а премія). Закінчив Київське музичне училище (1939; кл. О. Магдика) та консерваторію (1951; кл. [М. Геліса](#)). Був артистом оркестру народних інструментів «Нарсимфанса» під керівництвом О. Мартинсена при Київській філармонії (1938—40). Разом із сестрами Білецькими (Марією і Раїсою) та [І. Журомським](#) 1939 створив при Київській філармонії Квартет баяністів (див. [Квартет баяністів ім. М. Різоль](#)), був його художнім керівником (1939—93, водночас виконував партію 2-го баяна). 1938—40 — артист-баяніст театру Червоної армії Київського військового округу, 1941—45 — соліст-баяніст ансамблю пісні і танцю Південно-Західного фронту. Виступав із квартетом на радіо і у телепрограмах, брав участь у декадах української літератури і мистецтва, в урядових концертах. У листопаді 1989 відбувся Республіканський фестиваль, присвячений 50-річчю творчої діяльності заснованого Р. ушавленого Квартету баяністів Київської філармонії. Водночас 1946—48 викладав у Київському музичному училищі імені Р. Глієра, 1948—2006 — у Національній музичній академії України (Київ). Серед учнів — В. Бесфамільнов, С. Грінченко, В. Дорохін, М. Шумський, М. Михальченко, Г. Глотко, В. Булавко, О. Янкевич, А. Тихончук, Є. Каплюк, А. Крюков, Ю. Чуприна,

А. Лупашко, М. Єльцов, О. Сіренко, Е. Габніс, Г. Савков, В. Дяченко, В. Анін. Митець вирізнявся яскравою індивідуальністю, величезною ерудицією, творчою фантазією, тонким художнім смаком, віртуозним володінням інструменту, великим педагогічним талантом, методологічною чіткістю і ясністю наукових праць. Його наукові розробки стали ґрунтовною основою фундаментальної теоретичної бази київської баянної школи. Автор Концерту для баяна і симфонічного оркестру (1957), Фантазії на українські теми (1954), Концертної п'єси на буковинські теми, концертних обробок Другої української рапсодії М. Лисенка (1968), Варіації на тему української народної пісні «Дощик» (1962), концертної обробки угорського народного танцю для баяна (1959), збірки п'єс для баяна (1952), збірника п'єс українських радянських композиторів у власній обробці (1954), численних обробок народних мелодій і танців, перекладень класичних і сучасних творів для складу квартету баяністів, дуету баяністів, для баяна соло (зокрема, Й.-С. Баха, Г. Генделя, А. Вівальді, В.-А. Моцарта, Л. ван Бетговена, Ф. Шуберта, Ф. Шопена, Ф. Ліста, Ж. Бізе, М. Глінки, П. Чайковського, Р. Глієра, Д. Шостаковича, А. Хачатуряна, Т. Хренникова, Г. Жуковського, І. Дунаєвського, М. Лисенка, С. Гулака-Артемівського, Б. Лятошинського, А. Штогаренка, І. Шамо, Ю. Мейтуса, А. Філіпенка, П. Майбороди, М. Чайкіна та ін.). Автор монографії «Принципи застосування п'ятипальцевої аплікатури на баяні: права клавіатура» (Москва, 1977), збірки «Нариси про роботу в ансамблі баяністів: на основі досвіду Квартету баяністів Київської філармонії» (Москва, 1986). Від 2006 проходить Міжнародний фестиваль-конкурс юних баяністів та акордеоністів імені М. Різоль (Дніпро).

Рекомендована література

1. Лысенко Н. Т. Квартет баянистов Киевской государственной филармонии. К., 1979;
2. Димченко С. Взірець служіння музиці // *Музика*. 2019. № 5—6;
3. Його ж. Микола Різоль — легенда українського баянного мистецтва ХХ століття // *Нова педагогічна думка*. 2019. № 2;
4. Різоль Микола: «Заради цього Варто було Жити». Дн., 2018;
5. Сташевський А. Я. Твори Миколи Різоль в аспекті становлення української професійної оригінальної музики для баяна // *Мистецтвознавчі записки*: Зб. наук. пр. К., 2011. Вип. 19.

О. М. Гуркова

Бібліографічний опис:

Різоль Микола Іванович / О. М. Гуркова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-886878>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).